

Irina Mavrodin

ASTĂZI ÎNCEP SĂ SCRUI O CARTE DESPRE ALEXANDRU VONA

A venit, în sfârșit – simt cu putere asta –, și momentul să încep să scriu cartea despre romancierul Alexandru Vona, cartea pe care i-am promis acestuia că o voi scrie, la cererea lui expresă.

Nu-mi este ușor (mă voi explica îndată de ce), și totuși *am promis* că voi face asta și trebuie să-mi țin promisiunea. În timp ce voi scrie, s-ar putea însă să descopăr că efortul meu este răsplătit de o stare de plăcere, pe măsură ce, scriind, voi face tot felul de descoperiri, înaintând pe teritorii care acum îmi sunt încă necunoscute. Spunând asta, mă gândesc, desigur, la ceea ce orice scriitor adevărat intuiește, și anume că, dacă ar ști ceva despre ceea ce va scrie, înainte de a scrie, nu ar mai avea de ce să scrie. Semn de bun augur: am găsit, din întâmplare, chiar azi, în Marguerite Duras, următorul text: „Si on savait quelque chose de ce qu'on va écrire, avant de le faire, avant d'écrire, on n'écrirait jamais. Ce ne serai par le peine.// Écrire c'est tenter de savoir ce qu'on écrirait si on écrivait – on ne le sait qu'après – avant, c'est la question la plus dangereuse que l'on puisse se poser. Mais c'est la plus courante aussi” (*Écrire*, Gallimard, 1993).

Povestea începe în felul următor.

În primăvara anului 2000, mă găseam la Paris, cu o bursă, într-un cămin studentesc, împreună cu nepoata mea Irina, fiica surorii mele Mioara Izverna și a lui Pan Izverna. Ea făcuse studii de lingvistică, în Olanda, ca bursieră, și urma să le continue printr-un doctorat în Statele Unite. Amândouă eram într-o relație de caldă prietenie cu Alexandru Vona și hotărâsem să profităm de acel moment propice pentru a avea cu el o lungă convorbire (despre viața și opera lui), pe care s-o înregistrăm, s-o transcriem și s-o publicăm. Bineînțeles, dacă ar fi fost și el de acord. Când i-am spus planurile noastre - să facem cu el, cam la două zile, la el acasă, înregistrări de aproximativ trei ore de fiecare ședință –, s-a arătat de-a dreptul încântat de idee, drept care am convenit să trecem fără întârziere la fapte.

Astfel încât, timp de mai bine de două săptămâni, cam din două în două zile, înarmate cu un reportofon mare și greu (ni-l împrumutase prietena noastră Gabriela Ionescu, de la Radio France Internationale), străbatem, Irinuca și cu mine, jumătate din Paris, ca să ajungem în Neill-sur-Seine, cartier unde locuia Alexandru Vona, Samuel, cum îi spuneam noi prietenii. Irinuca era cea care căra greul reportofon, și tot ea era cea care-l manevra. Acum, când am ceva mai multă experiență în domeniu, îmi spun că probabil era un aparat foarte vechi și care funcționa foarte prost, punându-ne nervii la grea încercare, căci ne era frică să nu rămânem cu interviul

realizat doar pe jumătate. Soarta a ținut totuși cu noi și, în ciuda numeroaselor momente de teamă pe care le-am înfruntat, am reușit să ne ducem munca până la capăt.

Interviul – mai curând „convorbirea”, o convorbire care, în concepția noastră, trebuia să fie cât mai aproape de monolog – a căpătat proporții mult mai mari decât cele oarecum prevăzute (spre bucuria noastră, evident!). Principiul nostru director a fost să punem cât mai puține întrebări: atâtea doar câte erau necesare pentru ca, din când în când, Samuel (Alexandru Vona) să fie incitat să răspundă. Am convenit și să se exprime cât mai spontan, hotărâre care viza mai ales tendința lui de a alterna exprimarea în limba română cu cea în limba franceză, el vorbindu-le foarte bine pe amândouă. În text va exista deci, din când în când, acest bilingvism, pe care l-am păstrat (traducând textul francez în note) cu mare grijă, pentru ca să nu pierdem nicio nuanță din spusele lui Alexandru Vona.

În acest „Cuvânt înainte” la o carte pe care încep (poate în mod simbolic, datorită unei fericite „inspirații”) să o scriu astfel folosind un material extrem de prețios prin autenticitatea lui, trebuie să mai spun ceva: cea care a fost tot timpul lângă mine, fiind extrem de activă în timpul realizării acestei serii de convorbiri, s-a stins din viață cu puțin timp în urmă (în octombrie 2007), în plină tinerețe și putere de creație. Descifrarea și redactarea textului, altfel spus: trecerea lui de pe reportofon pe hârtie, îi aparțin, după cum îi aparțin și o serie de întrebări.

Citind „convorbirile” acestea, Vona s-a arătat extrem de mulțumit spre marea noastră bucurie. Totuși, după câteva zile, acest „grand maître de l'indécision” („mare maestru al nehotărârii”), cum îi plăcea să se numească, parcă vrând să pună un fel de surdină delicată unor răspunsuri mai tranșante ale sale, sau poate din alte motive, cum ar fi, de exemplu, dorința unui „cadru”, unui „context”, unui „comentariu” la cuvintele sale ne-a spus că ar prefera ca toate acele „convorbiri” să fie un material de bază pentru o carte despre el. În prima clipă am fost surprinse și chiar contrariate. Apoi, treptat, la insistențele sale, am început să ne obișnuim cu ideea, imaginând, de fapt, o soluție eterogenă : vom păstra convorbirile ca atare, „înramându-le”, dându-le un cadru mai curând descriptiv, printr-o tentativă de a recurge la ceea ce ne putea oferi o memorie afectivă pe care urma să încercăm să o activăm.

Acum am rămas singura din acel frumos trio plin de viață și proiecte, din acel trio glorios. Am rămas cu menirea de a plânge, de a-mi aminti și de a scrie. Sau, mai bine zis, am rămas cu menirea de a scrie *pentru* a plânge și a-mi aminti.